

TIBBIYOTGA OID TERMINLARNI TARJIMA QILISHDAGI MUAMMOLAR

Oyshaxon Ikromova Donyorbek qizi,

Andijon davlat chet tillari instituti

Ingliz filologiyasi, o‘qitish metodikasi va tarjimashunoslik fakulteti Tarjima nazariyasi va amaliyoti ta’lim yo‘nalishi 202-guruh talabasi

oyshaikromova19@gmail.com

Ilmiy maslahatchilar: Egamberdiyeva Irodaxon

irodaegamberdiyeva76@gmail.com

Umaraliyeva Barchinoy

umaraliyeva2003@gmail.com

ANNOTATSIYA

Mazkur tezis tibbiyotga oid terminlarni tarjima qilish jarayonida yuzaga keladigan murakkabliklar va ilmiy usullarni tahlil qiladi. Tibbiy terminlarning xalqaro xarakteri, ilmiy aniqligi, polisemikligi va lingvistik noaniqliklari ularni tarjima qilishda alohida yondashuvni talab etadi. Tezisdagi terminlarni tarjima qilishdagi asosiy muammolar, ularni bartaraf etish strategiyalari va terminologik ekvivalentni topish usullari ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar

tibbiy termin, terminologik ekvivalent, polisemik termin, lotincha termin, tarjima strategiyalari, tibbiy tarjima, lingvistik aniqlik

ABSTRACT

This thesis examines the complexities and scholarly approaches in translating medical terminology. The international character, scientific precision, polysemy, and linguistic ambiguity of medical terms require specialized translation strategies. The thesis discusses the primary challenges in translating these terms, methods to overcome them, and approaches to establishing terminological equivalence.

Keywords

medical term, terminological equivalence, polysemous term, Latin term, translation strategies, medical translation, linguistic precision

Tibbiyot sohasi jadal rivojlanishi va ilmiy axborot almashinuvi tobora kengayishi natijasida tibbiy matnlarni boshqa tillarga tarjima qilishning ahamiyati ortib bormoqda. Tibbiy terminlarning ilmiy aniq va xalqaro qabul qilingan xarakteri ularni tarjima qilishda yuqori malaka va terminologik bilim talab qiladi. Tarjima nafaqat til birliklarini o‘zgartirish, balki tibbiyot sohasidagi ilmiy konseptlarni va ularning klinik mazmunini adolatli tarzda yetkazishdir. Shu nuqtai nazardan, tibbiyot terminlarini tarjima qilish tarjimashunoslikda murakkab va mas’uliyatli yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Tarjimada terminlarni noto‘g‘ri talqin qilish inson

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

salomatligiga xavf tug‘dirishi mumkin. Shu bois tarjimonda yuqori darajadagi ilmiy aniqlik, terminologik bilim va tibbiyot sohasidagi asosiy tushunchalarni mukammal bilish muhimdir.

Tibbiyotga oid terminlar inson anatomiyasi, fiziologiyasi, patologiyasi, farmakologiyasi va klinik amaliyot bilan bog‘liq maxsus leksik birliklar bo‘lib, ular ko‘pincha lotin va yunon tillaridan kelib chiqqan va xalqaro terminologik tizim asosini tashkil etadi. Tarjimon ushbu terminlarni tarjima qilayotganda quyidagi asosiy murakkabliklarga duch keladi:

1. **Ilmiy aniqlik talabi** – har bir tibbiy termin aniq bir klinik yoki ilmiy ma‘noni ifodalaydi. Masalan, *hypertension* terminini “stress” deb tarjima qilish to‘liq xato bo‘ladi, chunki u aslida “yuqori qon bosimi” ma‘nosini bildiradi. Shu sababli, tibbiy tarjimada so‘zning aniq ilmiy va klinik ma‘nosini saqlash juda muhim.
2. **Polisemiya va kontekstga bog‘liqlik** – ayrim terminlar turli kontekstlarda turlicha ma‘nolarga ega bo‘lishi mumkin. Masalan, *lesion* termini turli tibbiy kontekstlarda “shikastlanish”, “jarohat” yoki “patologik o‘zgarish” sifatida talqin qilinadi. Bu esa tarjimonda kontekstual yondashuvni talab qiladi.
3. **Lotincha va xalqaro terminlarni qo‘llash** – tibbiy terminlarning ko‘pchiligi lotincha kelib chiqadi va xalqaro tibbiyot amaliyotida bir xil shaklda ishlatiladi. Masalan: *virus*, *diagnosis*, *trauma*. Tarjimon qaysi hollarda terminni asl shaklda qoldirish, qaysi hollarda tarjima qilish kerakligini aniqlashi lozim.
4. **Abbreviaturalarning tarjimasi** – tibbiyotda keng tarqalgan qisqartmalar (*MRI*, *CT*, *EKG*) turli tillarda turlicha talqin qilinishi mumkin. Ularni noto‘g‘ri tarjima qilish axborotning noto‘g‘ri tushunilishiga sabab bo‘ladi.
5. **Madaniy va lingvistik tafovutlar** – ayrim kasallik yoki tibbiy tushunchalar turli mamlakatlarda farqli nomlanadi. Tarjimon lug‘aviy ma‘nodan tashqari, ularni kontekstual va madaniy jihatdan ham to‘g‘ri talqin qilishi zarur.

Tibbiy tarjimada yuqoridagi murakkabliklarni bartaraf etish uchun **terminologik bazalar, xalqaro standartlar (WHO, ICD-10), izohli lug‘atlar va ilmiy maqolalardan foydalanish** tavsiya etiladi. Shuningdek, tarjimon terminologik ekvivalentni aniqlashda **transliteratsiya, deskriptiv tarjima, adaptatsiya va hybrid usullarni** qo‘llashi mumkin.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, tibbiyotga oid terminlarni tarjima qilish murakkab, yuqori aniqlik va terminologik bilim talab qiladigan jarayondir. Terminlarning ilmiy aniqligi, xalqaro xarakteri, polisemiya va qisqartmalar mavjudligi tarjima jarayonida asosiy qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi. Ushbu muammolarni hal qilishda tarjimon nafaqat lingvistik, balki tibbiy terminologik va madaniy kompetensiyaga ega bo‘lishi zarur. Tibbiy tarjimaning sifati bevosita inson salomatligi bilan bog‘liq bo‘lganligi sababli maksimal aniqlik va professional yondashuv talab etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Komissarov V.N. *Teoriya perevoda*. – Moskva: Vysshaya shkola, 1990.
2. Newmark P. *A Textbook of Translation*. – New York: Prentice Hall, 1988.
3. Munday J. *Introducing Translation Studies*. – London: Routledge, 2016.
4. O‘rinboyev B. *Terminologiya va tarjima masalalari*. – Toshkent, 2019.